

รายงาน

สารานุกรมรัฐธรรมนูญประชาชนจีน

จัดทำโดย
นรป.กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 6
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สาธารณรัฐประชาชนจีน

ภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ

สาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งอยู่ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียง บนฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก ตั้งอยู่ระหว่างละติจูด 18° และ 54° เหนือ และลองจิจูด 73° และ 135° ตะวันออก มีพื้นแผ่นดินประมาณ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร ถือว่ามีพื้นที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 3 ของโลก มีประชากร 1.4 พันล้านคน มีเมืองหลวงคือกรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีนมีอาณาเขตติดต่อกับ 14 ประเทศได้แก่ เวียดนาม ลาว พม่า อินเดีย ภูฏาน เนปาล ปากีสถาน อัฟกานิสถาน ทาจิกิสถาน คีร์กีซสถาน คาซัคสถาน รัสเซีย มองโกเลีย และเกาหลีเหนือ และมีพรมแดนทางบกยาวที่สุดในโลกประกอบด้วยลักษณะพื้นที่หลายแบบ

ทางตะวันออก ตามแนวชายฝั่งที่ติดกับทะเลเหลืองและทะเลจีนตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม จึงมีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นและกว้างขวาง

ทางตอนเหนือเป็นทุ่งหญ้า

ทางตอนใต้ของจีนเป็นดินแดนหุบเขาและแนวเทือกเขาระดับต่ำเป็นจำนวนมาก

ทางตอนกลางและทางตะวันตกเป็นสามเหลี่ยมปากแม่น้ำสองสายหลักของจีน ได้แก่ แม่น้ำหวง และแม่น้ำแยงซี

ทางตะวันตกเป็นเทือกเขาสำคัญ คือ เทือกเขาหิมาลัย และเป็นที่ราบสูงอยู่ท่ามกลางภูมิภาพแห้งแล้ง และมีทะเลทรายทากามากัน และทะเลทรายโกบี

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีสภาพภูมิอากาศส่วนใหญ่แห้งแล้งและมีความชื้นสูง ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างอุณหภูมิในฤดูหนาวและฤดูร้อน ลักษณะภูมิอากาศในจีนแตกต่างกันมากในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากภูมิลักษณะอันกว้างขวางและซับซ้อนของประเทศ ในฤดูหนาวลมทางเหนือซึ่งพัดลงมาจากละติจูดสูงทำให้เกิดความหนาวเย็นและแห้งแล้ง ในขณะที่ฤดูร้อนลมทางใต้ซึ่งพัดมาจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ละติจูดต่ำจะอบอุ่นและชุ่มชื้น

การเมืองการปกครอง

สาธารณรัฐประชาชนจีนปกครองในระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์มีพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายด้านต่างๆ ของประเทศอย่างเบ็ดเสร็จตามแนวคิดลัทธิมาร์กซ์-เลนิน แนวคิดอดีตประธานาธิบดีเหมา เจ๋อตง และแนวคิดของ เต็ง เสี่ยวผิง รวมถึงทฤษฎีสามตัวแทนที่ได้รับการบรรจุไว้ในธรรมนูญของรัฐเมื่อเดือน พฤศจิกายน 2545 โดยรัฐบาลและรัฐสภามีหน้าที่คอยปฏิบัติตามมติและนโยบายที่พรรคกำหนดโดยยึดหลักประชาธิปไตยรวมศูนย์ (Democratic Centralism) ตามธรรมนูญพรรค กำหนดให้มีการประชุมสมัชชาพรรคแห่งชาติ (Party Congress) ทุก 5 ปี

พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นผู้ที่กำหนดกฎเกณฑ์ ภารกิจสังคมนิยม รวมไปถึงยุทธศาสตร์ของชาติ ซึ่งถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด

ของประเทศ (เลขาธิการพรรคเป็นตำแหน่งสูงสุด และตามธรรมเนียมปฏิบัติมักจะได้รับคัดเลือกเป็นประธานาธิบดี) ส่วนองค์กรทางการเมืองที่มีอำนาจสูงสุดของจีนในลำดับต่อมา คือ สภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress) เพราะสภาผู้แทนประชาชนของจีนนี้จะกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ที่พรรคคอมมิวนิสต์กำหนดไว้ ดังนั้น การเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กำหนดนโยบาย และรัฐบาลจะเป็นผู้นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ นโยบายสำคัญของรัฐบาลที่สำคัญมีดังนี้

1. การปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดประเทศเพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดเป้าหมายให้ประชาชนมีระดับความเป็นอยู่ที่เท่าเทียมกันกับประเทศที่กำลังพัฒนาในระดับกลาง ภายในปี 2563 โดยมีรายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้นหนึ่งเท่าตัว ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคตะวันออกกับภาคตะวันตก โดยได้เพิ่มน้ำหนักในการส่งเสริมการพัฒนาภาคตะวันตก เพื่อลดปัญหาการเมือง สังคม ความแตกแยกของชนชาติที่รุนแรง และสามารถพัฒนาตามภาคอื่นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. การปฏิรูปทางการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเปิดโอกาสให้นักธุรกิจ นักวิชาการ รุ่นใหม่ซึ่งมีแนวคิดใหม่ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในพรรคและการบริหารประเทศ เน้นการสร้างผู้นำและผู้บริหารรุ่นใหม่เพื่อรองรับการแข่งขันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ตลอดจนเพิ่มน้ำหนักให้กับ การปกครองระดับท้องถิ่นในระดับตำบลและเมือง (อำเภอ)

3. สนับสนุนการปราบปรามการทุจริตและการคอร์รัปชันอย่างจริงจัง เพื่อเสริมภาพลักษณ์และความชอบธรรมในระยะยาวของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการบริหารและปกครองประเทศ

ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

ประเทศไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2518 ซึ่งความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศดำเนินมาด้วยความราบรื่นบนพื้นฐานของความเสมอภาค เคารพซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงกิจการภายใน และอยู่ภายใต้หลักการของผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคง สันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาค

ในปัจจุบันได้เน้นความสัมพันธ์ด้านการค้าและเศรษฐกิจบนพื้นฐานของผลประโยชน์ต่างตอบแทนเป็นหลัก ทั้งในกรอบทวิภาคี พหุภาคี และเวทีภูมิภาค เช่น การประชุมอาเซียน และจีนอาเซียน + 3 ARF ASEM เป็นต้น เมื่อเดือนสิงหาคม 2544 ไทยและจีนได้ลงนามความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างไทย - จีน และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งสภาธุรกิจไทย - จีน ในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์หลายด้าน เช่น ความร่วมมือด้านยาเสพติด ด้านการเงิน การคลัง และการพาณิชย์นาวี มีความตกลงลดภาษีศุลกากรและจัดตั้งเขตการค้าเสรีต่างๆ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของประเทศไทย เป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 รองจากสหรัฐอเมริกา และเป็นประเทศนำเข้า อันดับ 1 ของประเทศไทย ส่วนประเทศไทย

เป็นคู่ค้าอันดับที่ 13 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยในปี 2558 สองฝ่ายมีมูลค่าการค้ารวม 64,808 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าจากประเทศไทยที่ส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ ยางพารา เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และผลิตภัณฑ์ไม้

สินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งออกไปประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักร ไฟฟ้า และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องจักรกล และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้า

ระบบกฎหมาย

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดที่บทบัญญัติกฎหมายอื่นใด จะขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญไม่ได้ รัฐธรรมนูญจีนกำหนดหลักการเกี่ยวกับระบบสังคม รวมไปถึงบุคคลทุกคน องค์กรทุกแห่งต้องยึดถือรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด รัฐธรรมนูญของจีนมีระบบสังคมอันมีเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างลัทธิ Marxism-Leninism กับแนวคิดของเหมาเจ๋อตุง และแนวคิดทฤษฎีของเติ้งเสี่ยวผิง

สภาผู้แทนประชาชนของจีนเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด โดยเป็นผู้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ที่พรรคคอมมิวนิสต์กำหนดไว้ โดยมีเครื่องมือสำคัญคือ กฎหมาย ซึ่งรัฐบาลประชาชน จะนำเอาไปบริหารประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ สภาประชาชนแห่งชาติจึงเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติของประเทศจีน

สภาผู้แทนประชาชนประกอบไปด้วยผู้แทนที่เลือกตั้งมาจากมณฑล และเขตปกครองตนเอง หรือนคร เขตบริหารพิเศษและกองทหารจีน โดยมีคณะกรรมการประจำสมัชชาผู้แทนประชาชน เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติในการตรากฎหมายและจัดการปัญหาในทางการเมือง อำนาจในการตรากฎหมายรวมถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การควบคุมให้มีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ การแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา การเลือกตั้งผู้นำองค์กรต่างๆ ทั้งประธานาธิบดี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการทหาร การแต่งตั้งประธานศาลประชาชนสูงสุด และหัวหน้าสำนักอัยการประชาชนสูงสุด

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 จีนได้เริ่มพัฒนากฎหมาย หลายสาขาขึ้นมา เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการสร้างกฎหมายแพ่งหลักทั่วไป วางหลักการในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับหลักพื้นฐานทั่วไป บุคคล สิทธิและความรับผิดชอบในทางแพ่ง และใช้บังคับจนกว่าจะมีกฎหมายใหม่ในเรื่องต่างๆ ออกมาแทนที่หรือกำหนดรายละเอียดเฉพาะ

สาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งองค์กรที่ตรากฎหมายออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ในระดับประเทศ การบัญญัติกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติที่มีผลใช้บังคับผูกพันกับทั้งประเทศแบ่งเป็นกฎหมายที่ตราโดยสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการตรากฎหมาย 7 ลักษณะ อันได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายปกครอง กฎหมายเศรษฐกิจ กฎหมายสังคม และกฎหมายวิธีพิจารณาความ และยิ่งตรากฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายประกันภัย และกฎหมายป้องกันการผูกขาด เป็นต้น ส่วนกฎหมายระดับท้องถิ่น จะออกโดยสภาผู้แทนประชาชนระดับท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลใช้บังคับภายในพื้นที่ของตนเท่านั้น

ในเดือนเมษายนปี พ.ศ. 2529 ที่ประชุมสภาประชาชนแห่งชาติได้กำหนดหลักการทั่วไปของประมวลกฎหมายแพ่งว่าเป็น “กฎหมายขั้นพื้นฐานของจีน” มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกของจีนเพื่อสร้างฐานที่มั่นคงซึ่งเอื้อต่อการค้าและดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ หลายบทบัญญัติกำหนดสถานะทางกฎหมายของหน่วยงานทางเศรษฐกิจและสิทธิในทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์ของเอกชนมีการคุ้มครองตามกฎหมายและไม่อาจยึดหรือแทรกแซงโดยบุคคลหรือองค์กรใดได้ และในเดือนมีนาคมปี พ.ศ. 2554 รัฐสภาของประเทศจีนมีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้รับการแก้ไขซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการกล่าวโทษตัวเองด้วย

องค์กรฝ่ายตุลาการ

องค์กรฝ่ายตุลาการเป็นหนึ่งในสามองค์กรนอกเหนือจากองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งฝ่ายตุลาการถือว่าการทำกิจกรรมของระบบศาลประชาชน (the activities of the People’s Court system) รัฐธรรมนูญของจีนไม่ยอมรับระบบ “แบ่งแยกอำนาจ” เฉกเช่นประเทศประชาธิปไตยสมัยใหม่ ศาลของประชาชนจึงไม่ได้มีอำนาจแยกเฉพาะและเป็นอิสระ แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาผู้แทนราษฎร (the People’s Assembly) อย่างไรก็ตาม ศาลมีจุดมุ่งหมายที่จะใช้อำนาจตุลาการอย่างเป็นอิสระและปราศจากการแทรกแซงจากการบริหารองค์กรภาครัฐและปัจเจกชน

รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีบัญญัติว่า “อำนาจทั้งปวงในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นของประชาชน สภาประชาชนแห่งชาติ และสภาประชาชนท้องถิ่นในระดับต่างๆ” ดังนั้นศาลประชาชนสูงสุดจึงต้องมีความรับผิดชอบและต้องรายงานการทำงานไปยังสภาประชาชนแห่งชาติและคณะกรรมการ ส่วนศาลประชาชนในระดับท้องถิ่นก็มีความรับผิดชอบต้องรายงานการทำงานไปยังสภาประชาชนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการฟื้นฟูระบบกฎหมายขึ้นในปี พ.ศ.2521 โดยการตั้งกระทรวงยุติธรรม ระบบศาลและอัยการของประชาชน รวมไปถึงการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นมาใหม่ มีศาลประชาชนสูงสุด (The Supreme People’s Court) ที่ตั้งอยู่ที่กรุงปักกิ่งเป็นองค์กรตุลาการสูงสุดของรัฐ เป็นองค์กรพิจารณาพิพากษาคดีสูงสุด ทั้งนี้ศาลประชาชนสูงสุด เป็นศาลลำดับชั้นสุดท้ายที่รับอุทธรณ์ หรือคดีที่จำเลยไม่ยอมปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลชั้นล่าง มีอำนาจในการควบคุม ตรวจสอบ และอนุมัติโทษจากคำพิพากษาของศาลประชาชนชั้นล่างกว่า อีกทั้งบรรดาคดีอุกฉกรรจ์ที่เป็นที่สนใจของประชาชน ศาลประชาชนสูงสุดสามารถนำขึ้นมาพิจารณาเป็นกรณีเฉพาะได้ และศาลประชาชนสูงสุดยังทำหน้าที่กำกับดูแลงานพิพากษาคดีของศาลประชาชนท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้คำวินิจฉัยข้อกฎหมายของศาลประชาชนสูงสุด ถือว่ามีผลบังคับใช้

เสมอเป็นกฎหมาย อันเป็นการอุดช่องว่างกฎหมายของเงินในกรณีที่กฎหมายลายลักษณ์อักษรที่บัญญัติอยู่ในปัจจุบันไม่ครอบคลุมกรณีหรือไม่ครอบคลุมสภาพเศรษฐกิจและสังคม เช่น อธิบายข้อกฎหมายที่ไม่ชัดเจน เทียบเคียงได้กับการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ ศาลประชาชนสูงสุดยังมีอำนาจในการตีความข้อกฎหมายที่หน่วยงานต่างๆ เสนอขึ้นมา และคำวินิจฉัยชี้ขาดในตีความกฎหมายนี้มีผลบังคับกับหน่วยงานต่างๆ เหล่านั้น

ศาลประชาชนท้องถิ่นเกิดขึ้นเนื่องด้วยพื้นที่ของประเทศที่กว้างขวาง จึงมีศาลในระดับมณฑล เขตปกครองตนเอง และระดับนคร ก่อตั้งพิจารณาคดีแยกออกไปตามพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 23 มณฑล (รวมไต้หวัน) 2 เขตบริหารพิเศษ คือ ฮองกง และมาเก๊า 4 มหานคร ได้แก่ ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เทียนจิน ฉงชิ่ง และ 5 เขตปกครองตนเอง คือ ซินเจียง มองโกเลียใน ทิเบต หิงชี่ และกว่างสี ศาลในระดับท้องถิ่นนี้จะมีการแบ่งลำดับเป็น 5 ศาล คือ

1. ศาลประชาชนสูงสุด (The Supreme People's Court) เป็นหน่วยงานทางตุลาการที่สูงที่สุดของประเทศ มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นต้นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลประชาชนสูงสุดที่จะพิจารณา และคดีที่ศาลประชาชนสูงสุดเห็นสมควรจะพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลประชาชนชั้นสูงหรือศาลประชาชนพิเศษ และคดีที่อัยการประชาชนขอให้พิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความเพื่อตรวจสอบ และศาลประชาชนสูงสุดมีอำนาจควบคุมดูแลการบริหารงานยุติธรรมของศาลประชาชนท้องถิ่นในระดับต่างๆและศาลประชาชนพิเศษในระดับประเทศ การออกกฎหมายเพื่อผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ คือ สภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการตรากฎหมาย 7 ลักษณะ อันได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายปกครอง กฎหมายเศรษฐกิจ กฎหมายสังคม และกฎหมายวิธีพิจารณาความ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้เป็นกฎหมายระดับสูงสุดที่มีผลใช้บังคับกับทั้งประเทศในระดับภูมิภาคประกอบด้วย

2. ศาลประชาชนชั้นสูง (The High People's Court) มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นต้นสำหรับคดีที่กฎหมายกำหนดและคดีที่ศาลประชาชนชั้นสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรที่จะพิจารณา เช่นคดีที่มีทุนทรัพย์ 500 ล้านหยวน (แต่ยังไม่เคยมีคดี) พิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลประชาชนชั้นกลาง (ที่พิจารณาเป็นคดีชั้นต้น) และคดีที่อัยการประชาชนขอให้พิจารณา และศาลประชาชนสูงสุดยังมีอำนาจกำกับดูแลการบริหารงานยุติธรรมของศาลประชาชนชั้นล่างที่อยู่ต่ำกว่าตนด้วย

3. ศาลประชาชนชั้นกลาง (The Intermediate People's Court) มีอยู่ในท้องถิ่นระดับอำเภอซึ่งอยู่ในความปกครองของมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง นอกจากนี้ยังมีอยู่ในท้องถิ่นระดับเมือง ซึ่งอยู่ในความปกครองของมณฑลและเขตปกครองตนเอง และมีอยู่ในอำเภอที่ปกครองตนเองด้วย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นต้นที่กฎหมายกำหนดอำนาจไว้ เช่น วงเงิน 100 ล้านหยวน หรือมีโทษจำคุกมากกว่า 15 ปี ว่าเป็นอำนาจของศาลประชาชนชั้นกลาง คดีที่โอนมาจากศาลประชาชนพื้นฐาน คดีในชั้นอุทธรณ์ที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลประชาชนพื้นฐาน และคดีที่อัยการประชาชน (People Procuratorate) ขอให้พิจารณา

เพื่อตรวจสอบ ศาลประชาชนชั้นกลางมีอำนาจกำกับดูแลการบริหารงานยุติธรรมของศาลประชาชนพื้นฐาน

มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีน แบ่งเขตการปกครองเป็น

- 1) ทั่วประเทศแบ่งเป็นมณฑล เขตปกครองตนเอง เมืองที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง
- 2) มณฑล เขตปกครองตนเอง แบ่งเป็นแคว้นปกครองตนเอง อำเภอ อำเภอปกครองตนเอง เมือง
- 3) อำเภอ อำเภอปกครองตนเอง แบ่งเป็นหมู่บ้าน หมู่บ้านชนชาติ ตำบล เมืองที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลางและเมืองที่ค่อนข้างใหญ่ แบ่งเป็น เขต อำเภอ แคว้นปกครองตนเองแบ่งเป็นอำเภอ ปกครองตนเอง เมือง เขตปกครองตนเอง แคว้นปกครองตนเอง อำเภอปกครองตนเอง ล้วนเป็นท้องที่ปกครองตนเองของชนชาติทั้งสิ้น

4. ศาลประชาชนพื้นฐาน (The Basic People's Court) มีอยู่ในอำเภอ เมือง แคว้นปกครองตนเอง เทศบาลและอำเภอซึ่งขึ้นตรงกับรัฐบาลกลาง มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา คดีแพ่ง และคดีเศรษฐกิจในชั้นต้น ยกเว้นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลที่อยู่ในระดับสูงกว่าหรือศาลประชาชนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่ง คดีเศรษฐกิจ คดีความผิดทางอาญาเล็กน้อยที่ไม่จำเป็นต้องพิจารณาเต็มรูปแบบ และยังให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทด้วย อาจไปนั่งพิจารณาพิพากษาในที่อื่นที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงสถานที่ จำนวนประชากรและคดีอาญาในพื้นที่นั้นๆ มีตำแหน่งประธาน รองประธาน และผู้พิพากษา มีแผนกคดีอาญา แผนกคดีแพ่ง และแผนกคดีเศรษฐกิจ

5. ศาลประชาชนพิเศษ (The Special People's Court) ตั้งขึ้นในท้องที่ที่จัดไว้เป็นพิเศษ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ กำหนดโดยสภาประชาชนแห่งชาติ (กมธ.บริหารของสภาผู้แทนประชาชนทั่วประเทศ) ปัจจุบันมีศาลทรัพย์สินทางปัญญา ศาลพาณิชย์นาวี (ใน 5 มหานคร ชายฝั่งทะเลคือกวางเจา เซี่ยงไฮ้ ซิงเต่า เทียนจินและต้าเหลียน) ศาลขนส่งทางรถไฟ ศาลประชาชนพิเศษจะพิจารณาพิพากษาคดีเฉพาะ ต่อไปมีแผนจะจัดให้มีศาลการเงินขึ้นที่เซี่ยงไฮ้ขึ้นเป็นแห่งแรกของสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะคำนึงถึงความเสมอภาคทางเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ อาชีพ ความเชื่อทางศาสนา พื้นฐานทางครอบครัว การศึกษา ทรัพย์สิน และระยะเวลาในการพำนักในประเทศ โดยไม่มีสิทธิพิเศษ การพิจารณาพิพากษาคดีทุกคดีจะเป็น 2 tiers หรือสองระดับเท่านั้น รัฐจะจัดให้มีล่ามแปลภาษาให้กับผู้ขึ้นศาล และเอกสาร ในทุกคดีจะเผยแพร่ต่อสาธารณะ ยกเว้น ความลับของรัฐ เรื่องส่วนตัว ฯลฯ สิทธิที่จะตั้งทนายต่อสู้คดี หรือศาลอาจตั้งที่ปรึกษาให้ช่วยคดีผู้ต้องหา มีการจัดตั้งองค์คณะขึ้นทุกศาลเพื่อปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ Judicial Committee หรือองค์คณะในศาลประชาชนในระดับต่างๆจะถูกแต่งตั้งหรือถอดถอน โดย กมธ.ในระดับเดียวกันโดยคำแนะนำของประธานศาลประชาชนในระดับเดียวกัน เช่นเดียวกับในศาลประชาชนสูงสุดที่จะถูกแต่งตั้งหรือถอดถอนโดย กมธ.ประจำของสภาผู้แทนประชาชนทั่วประเทศ ภายใต้การแนะนำของประธานศาลประชาชนสูงสุด และประธานศาลประชาชน

จะเข้าประชุมร่วมกับ Judicial Committee และผู้แทนของประชาชนหรือทนายในระดับต่างๆ ระบบยุติธรรมจะถือว่าผลการพิพากษาของศาลชั้นต้นในทุกระดับจะมีประสิทธิผลถ้าไม่มีการอุทธรณ์ จากทุกฝ่ายและทนายไม่คัดค้านภายในกรอบระยะเวลา เช่นเดียวกับผลการพิพากษาในชั้นอุทธรณ์ คดีที่มีโทษประหารชีวิต ยกเว้นคดีที่พิพากษาโดยศาลประชาชนสูงสุดจะต้องถูกส่งให้ศาลประชาชนสูงสุดให้คำรับรอง โทษประหารชีวิตในคดีฆาตกรรม ช่มชู้ วางระเบิด คดีที่กระทบต่อความมั่นคง สาธารณะ หรือฝ่าฝืนระเบียบสังคม ประชาชนมีสิทธิขอให้ศาลเปลี่ยนตัวผู้พิพากษาหากเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน ประธานศาลประชาชนในระดับต่างๆ ต้องขอให้ Judicial Committee ทบทวนคำพิพากษาหากไม่เห็นด้วยหรือเห็นว่าการพิพากษามีความผิดพลาด เช่นเดียวกับอัยการสูงสุดในศาลประชาชนสูงสุดมีอำนาจร้องคัดค้านคำพิพากษา ในศาลประชาชนในระดับต่างๆ ถ้าพบความผิดพลาดในคำพิพากษาของศาลในระดับต่ำกว่า ซึ่งศาลจะต้องยอมรับการตรวจสอบ ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและมีอายุเกิน 23 ปี มีสิทธิได้รับเลือกเป็นประธานและรองประธานของศาลประชาชน ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกและรองฯ ผู้พิพากษาและผู้ช่วย ยกเว้นผู้ถูกตัดสิทธิทางการเมือง จากที่ประชุมของสภาประชาชน ในระดับต่างๆ ของท้องถิ่น แต่สภาประชาชนจะเป็นผู้เลือกประธานของศาลประชาชนในขณะที่รองประธานฯ ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกและรองฯ ผู้พิพากษาและผู้ช่วย จะได้รับการแต่งตั้งและถอดถอนโดย กมธ. สามัญของประชาชนในระดับที่เกี่ยวข้อง ศาลประชาชนกลางที่ตั้งขึ้นในมณฑลหรือเทศบาลนครภายใต้ รัฐบาลกลางจะให้ที่ประชุมใหญ่ของสภาประชาชนเป็นผู้เลือกตัวประธานส่วนตำแหน่งที่เหลืออื่นๆ หรือ การถอดถอนจะกระทำโดย กมธ. สามัญของประชาชน เช่นเดียวกับศาลในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือ ศาลประชาชนสูงสุด วาระการดำรงตำแหน่งของประธานศาลจะสอดคล้องกับวาระการดำรงตำแหน่ง ของสภาประชาชน การถอดถอนประธานศาล เป็นอำนาจของสภาประชาชนที่เป็นผู้แต่งตั้ง ภายใต้ การเสนอแนะของ กมธ. หากไม่อยู่ในสมัยประชุม ให้เสนอขึ้นไปศาลในระดับที่สูงขึ้นไป เพื่อยื่นต่อ กมธ. ในชั้นที่สูงกว่าเพื่อถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง ศาลประชาชนในหลายระดับ จะมีแพทย์นิติเวชช่วยทำงาน

สาธารณรัฐประชาชนจีนยังมีศาลประชาชนชำนาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ศาลทหาร ศาลคดีป่าไม้ ศาลพาณิชย์นาวี ศาลคดีขนส่งทางรถไฟ และยังมีศาลยุติธรรมของเขตบริหารพิเศษ ซึ่งเป็นศาล ยุติธรรมของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงซึ่งใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์แบบอังกฤษ และเขตบริหาร พิเศษของมาเก๊า ซึ่งใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์แบบโปรตุเกส อันมีอิสระในการพิจารณาคดีตามระบบ กฎหมายของเขตบริหารพิเศษเหล่านั้น คำพิพากษาของศาลสูงสุดประจำเขตบริหารพิเศษเหล่านี้ ศาลประชาชนสูงสุดจะไม่สามารถนำคดีเหล่านั้นกลับมาทบทวนตัดสินใหม่ได้

ส่วนอัยการจะมีสำนักอัยการประชาชน อันเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ตรวจสอบสำนวนคดีในการกระทำความผิดทางอาญา การฟ้องคดีแทนรัฐ และยังมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตำรวจ และการปฏิบัติงานของเรือนจำอีกด้วย

ผู้พิพากษา

ประธานของศาลสูงหรือศาลประชาชนระดับสูงจะได้รับการแต่งตั้งจากสภาประชาชน ส่วนผู้พิพากษาได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการประจำ (standing Committee) ของสภาประชาชน โดยปกติมีวาระการดำรงตำแหน่งได้สูงสุดไม่เกิน 2 วาระ วาระละ 5 ปี องค์คณะผู้พิพากษามีตั้งแต่ 1 ถึง 3 คน โดยมีผู้ประมุข 3 ถึง 5 คน

ผู้พิพากษาสมทบตามรัฐธรรมนูญของรัฐได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นหรือของประชาชนจากประชาชนที่มีอายุ 23 ปี ขึ้นไป ด้วยสิทธิทางการเมืองหรือได้รับการแต่งตั้งจากศาลเพื่อขอความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การพิจารณาพิพากษาใช้ระบบการไต่สวน (inquisitorial system) ซึ่งทั้งผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบมีส่วนร่วมในการสอบสวนพยานทั้งหมด ซึ่งตรงกันข้ามกับระบบกล่าวหาซึ่งผู้พิพากษาจะเป็นคนกลางระหว่างทนายความทั้ง 2 ฝ่าย หลังจากที่ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว คู่ความสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงต่อไปได้

ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2557 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการถอนตัวของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดี (judicial officer) ในมาตรา 43 และ 44 และคณะกรรมการตุลาการของศาลประชาชนสูงสุดได้ตีความและมีคำชี้แจง ดังต่อไปนี้

บุคคลฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีจะต้องถอนตัวออกจากคดีโดยสมัครใจในกรณีใด ๆ ดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีเป็นคู่สัญญาหรือญาติสนิทของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในคดี
2. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีหรือญาติสนิทเป็นบุคคลที่มีความสนใจในคดี
3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีทำหน้าที่เป็นพยานผู้เชี่ยวชาญผู้พิทักษ์ตัวแทน หรือล่ามของคดี
4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีเป็นญาติสนิทของตัวแทนในกรณีดังกล่าว
5. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีหรือญาติสนิทถือหุ้นหรือมีส่วนได้เสียของบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียนซึ่งเป็นคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในคดีนั้น
6. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีมีส่วนได้เสียอื่นใดกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือตัวแทนในคดีซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

นอกจากนี้ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีถอนตัวจากคดีได้อีกในกรณีดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีได้รับความบันเทิงจากคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในกรณีหรือตัวแทนหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ โดยใช้ค่าใช้จ่ายของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในกรณีหรือตัวแทนดังกล่าว
2. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีร้องขอหรือได้รับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในกรณีหรือตัวแทนดังกล่าว

3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีพบกับคู่ความหรือตัวแทนในกรณีที่เป็นการละเมิดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีแนะนำหรือแนะนำตัวแทนให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีหรือแนะนำคดีแก่ทนายความหรือบุคคลอื่น
5. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดียืมเงินหรือวัสดุใด ๆ จากคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในคดีหรือตัวแทนดังกล่าว
6. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีกระทำการใด ๆ ที่ผิดกฎหมายอื่นซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

นครเซี่ยงไฮ้

นครเซี่ยงไฮ้ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลทางตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก ทางด้านตะวันออกของประเทศจีน ทิศเหนือติดบริเวณปากแม่น้ำแยงซีเกียง ทิศใต้ติดกับอ่าวหวังโจว ทิศตะวันตกติดมณฑลเจียงซูและเจ้อเจียง ทิศตะวันออกติดกับทะเลตงไห่ เซี่ยงไฮ้ประกอบด้วยเกาะสำคัญ 4 เกาะคือ เกาะฉงหมิง เกาะฉางซิง และเกาะเหิงซา โดยเกาะฉงหมิงมีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุด คือ 1,041 ตร.กม. อีกทั้งนับเป็นเกาะขนาดใหญ่อันดับสามของจีน ซึ่งอุดมด้วยแหล่งน้ำและทะเลสาบธรรมชาติ เซี่ยงไฮ้มีพื้นที่ประมาณ 6,300 ตร.กม. โดยมีแม่น้ำหวงผู่เป็นแม่น้ำสายหลักและแหล่งน้ำสำคัญ ไหลผ่านใจกลางเมืองเป็น ระยะทาง 80 กิโลเมตร ทำให้เซี่ยงไฮ้เป็นเมืองสำคัญที่มีเครือข่ายเส้นทางคมนาคมที่สะดวกเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เซี่ยงไฮ้เป็นเมืองศูนย์กลางทางการเงินและการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน

นครเซี่ยงไฮ้ได้จัดตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2386 ด้วยทำเลทางภูมิศาสตร์ที่มีลำคลองและทะเลสาบเชื่อมต่อ ทำให้เซี่ยงไฮ้กลายเป็นเมืองท่าเปิดและเริ่มมีประเทศต่างๆ เข้ามาติดต่อค้าขาย และรุ่งเรืองมาก นอกจากนี้ ผลจากการที่ประเทศตะวันตกเข้ามาเช่าพื้นที่หลายแห่งของเซี่ยงไฮ้ ทำให้ เซี่ยงไฮ้กลายเป็นเมืองท่าการค้านานาชาติที่สำคัญ อีกทั้งอาคารและสถาปัตยกรรมต่างๆ ของนครเซี่ยงไฮ้ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบตะวันตก และมีลวดลายสวยงามตามแบบยุโรป จนได้รับการขนานนามว่าเป็นนครปารีสแห่งตะวันออกในปัจจุบัน

นครเซี่ยงไฮ้ปกครองโดยเทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ซึ่งขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง และมีนายกเทศมนตรีนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Mayor) เป็นผู้บริหารสูงสุด มีฐานะเทียบเท่ากับผู้ว่ากรมณฑลเซี่ยงไฮ้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 เขต โดยแบ่งเป็น 4 พื้นที่หลัก ได้แก่ ผู้ซี้ (Puxi) ผู้ตง (Pudong) เมืองรอบนอก และเกาะฉงหมิง (Chongming)

เซี่ยงไฮ้เป็นเทศบาลมหานครของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีประชากรมากกว่า 24 ล้านคน คิดเป็นประชากร 3,826 คนต่อตารางกิโลเมตร จึงเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดของสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ เซี่ยงไฮ้จะเป็นศูนย์กลางการเงินการค้าของโลกในปี พ.ศ.2563 และจะเป็นเมืองที่มีการพัฒนามากที่สุดในโลกในปี พ.ศ.2578 พื้นที่ทุกเขตจะมีศาลประชาชนพื้นฐานใช้ระบบไต่สวนสองศาล (2 ชั้น) ศาลประชาชนชั้นกลางมี 2 แห่ง พิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์

จากศาลประชาชนพื้นฐาน (หรือศาลชั้นต้น) และพิจารณาพิพากษาคดีอุกฉกรรจ์หรือคดีใหญ่ (ทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้น) ซึ่งจะอุทธรณ์ไปที่ศาลประชาชนชั้นสูงต่อไป เนื่องจากเซี่ยงไฮ้เป็นเทศบาลมหานครซึ่งถือเป็นเขตปกครองพิเศษ จึงมีศาลประชาชนชั้นสูงด้วย และทำหน้าที่ได้ส่วนเป็นศาลชั้นต้นด้วยในคดีที่ใหญ่มาก ซึ่งถ้าคุณกรณีไม่พอใจผลการพิพากษาสามารถขออุทธรณ์ต่อไปยังศาลประชาชนสูงสุดที่ปักกิ่งได้ นอกจากนี้ศาลท้องถิ่นทั่วไปทั้งสามระดับดังกล่าวแล้ว เซี่ยงไฮ้ยังมีศาลชำนาญพิเศษหรือศาลประชาชนพิเศษอีกสามศาล คือ ศาลทรัพย์สินทางปัญญา ศาลพาณิชย์นาวี และศาลขนส่งทางรถไฟ พิจารณาพิพากษาคดีเฉพาะ ต่อไปมีแผนการจะจัดตั้งศาลการเงินเป็นศาลชำนาญพิเศษแห่งแรก และแห่งเดียวของประเทศ เพราะประเทศจีนมีปัญหาการฟ้องคดีจึงมากตามในกรณีเรื่องผลประโยชน์ การขอความเป็นธรรม มีการชุมนุมของประชาชนเพื่อขอความช่วยเหลือ ปัญหาการเช่าบ้าน ปัญหาาระบบการศึกษา เงินเดือนของพนักงาน จึงมีคดีที่ผ่านการพิจารณาไปแล้วมากถึงกว่า 4,600,000 คดี เฉพาะปีที่ผ่านมามีการพิจารณาคดีเพียงปีเดียวมากกว่า 800,000 คดี มีคำร้องเพิ่มขึ้นเท่าตัวทุกปี ในขณะที่จำนวนผู้พิพากษายังคงเท่าเดิม จึงต้องทำงานหนักขึ้นและใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีช่วยให้การพิจารณาคดีให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม ในการทำงานที่รวดเร็วเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนที่อยากให้คดีจบเร็ว ตามนโยบายของผู้นำประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ที่ต้องการให้ทุกคดีได้รับการไต่สวนที่เป็นธรรมกับประชาชน ใช้ Internet สร้างฐานข้อมูลรวม มี Web site รับคำร้องมี application ถึง 130 app.ช่วยให้ประชาชน และทนายสามารถติดตามข้อมูลได้ใกล้ชิด update ข้อมูลได้ทุก 5 วินาที มีระบบ Digital Court ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้ C2J Intelligent Trial Assistance Subsystem ช่วยในการพิจารณาของผู้พิพากษาในคดีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ช่วยลดงานของผู้พิพากษาลงได้ app.นี้มีประโยชน์ต่อทั้งผู้พิพากษาและอัยการ ติดตามคดีได้โดยไม่ต้องมาศาลเช่นคดีรถชนกัน ทนายใช้ app.นี้ เลื่อนมาศาลได้ มี Platform รับคำร้องของศาลสำหรับผู้เสียหายที่มีการตอบรับอัตโนมัติ

ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai High People's Court)

ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเซี่ยงไฮ้เป็นองค์กรทางตุลาการสูงสุดของนครเซี่ยงไฮ้ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2492 และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีประเภท

- คดีอาญา
- คดีแพ่ง
- คดีพาณิชย์และเศรษฐกิจ
- คดีทรัพย์สินทางปัญญา
- คดีพาณิชย์นาวี
- คดีปกครอง

นอกจากนี้ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเซี่ยงไฮ้ยังมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของศาลชั้นต้นที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล และยังมีสำนักงานฝ่ายการเมือง สำนักงานจัดการ

การพิจารณาคดี สำนักงานวิจัย ฝ่ายจัดการดูแลข้อมูล ฝ่ายบริหารอุปกรณ์สำนักงาน สำนักงาน
ตรวจสอบกองตำรวจศาล และฝ่ายปฏิบัติหน้าที่เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายด้วย

องค์ประกอบของคณะตุลาการ

ประธานศาลสูง 1 คน

นายหลิวเสี่ยวหยิน Liu Xiao Yun (ปัจจุบัน)

รองประธานศาลสูง 5 คน ได้แก่

นายเซิ่งหย่งเฉียง Sheng Yong Qiang (ปัจจุบัน)

นายกัวเหว่ยชิง Guo Wei Qing (ปัจจุบัน)

นายหวงเสียงชิง Huang Xiang Qing (ปัจจุบัน)

นายจางปิน Zhang Bin (ปัจจุบัน)

นาง/น.ส. เฉินเมิ่ง Cheng Meng (ปัจจุบัน)

และคณะผู้พิพากษาอีก 13 คน

เขตอำนาจศาล

ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเซี่ยงไฮ้กำกับดูแลการพิจารณาคดีของศาลประชาชน
ระดับกลางที่ 1 ศาลประชาชนระดับกลางที่ 2 และศาลประชาชนระดับกลางที่ 3 ศาลประชาชน
ระดับกลาง ด้านการขนส่งทางรถไฟ พาณิชยนาวี ทรัพย์สินทางปัญญา ศาลเฉพาะพิเศษ และ
ศาลประชาชนระดับต้นอีก 16 แห่ง

ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเซี่ยงไฮ้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

1. คดีอาญาที่มีโทษรุนแรง
2. คดีปกครองที่มีความซับซ้อน
3. คดีแพ่งและพาณิชย์ที่มีทุนทรัพย์พิพาทมากกว่า 200,000,000 หยวน
4. คดีทรัพย์สินทางปัญญาที่มีทุนทรัพย์พิพาทมากกว่า 200,000,000 หยวน
5. คดีแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งไม่มีภูมิลำเนาในนครเซี่ยงไฮ้ ที่มี
ทุนทรัพย์พิพาทมากกว่า 100,000,000 หยวน
6. คดีทรัพย์สินทางปัญญาในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งไม่มีภูมิลำเนาในนครเซี่ยงไฮ้ ที่มี
ทุนทรัพย์พิพาทมากกว่า 100,000,000 หยวน
7. คดีแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างชาติ บุคคลฮ่องกง มาเก๊า
ไต้หวัน ที่มีทุนทรัพย์พิพาทมากกว่า 800,000,000 หยวน
8. คดีที่ศาลประชาชนระดับต้นและคดีที่ศาลระดับสูงกว่าส่งต่อการพิจารณาคดีมาให้
ตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติไว้

ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเซี่ยงไฮ้ยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์
โดยอัยการหรือจำเลย ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. เป็นคดีที่อุทธรณ์ภายใน 2 ปีนับจากมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น
2. เป็นคดีที่มีคำพิพากษาให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ศาลสูงเป็นผู้พิจารณาคดี

3. คดีที่ฟ้องยื่นขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษา
4. คดีที่ศาลในมณฑลหรือเมืองอื่นขอให้บังคับคดี
5. คดีที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลที่มีเขตอำนาจเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีตัดสินคดี

คดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเชียงใหม่มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยมีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาคดีกว่า 3,178,400 คดี (เฉลี่ยสูงขึ้นปีละ 13.4 %) และกว่า 92.6 % ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเชียงใหม่มีคำพิพากษายกฟ้อง คำพิพากษาของศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเชียงใหม่ 39 คดี ที่ได้ถูกคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาของศาลประชาชนสูงสุด แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเชียงใหม่ว่าอยู่ในระดับแนวหน้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ศาลประชาชนระดับสูงเชียงใหม่ให้ความสำคัญในการสร้างฐานข้อมูลและเสริมสร้างการดำเนินคดีทางอิเล็กทรอนิกส์โดยได้นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในขั้นตอนการดำเนินคดี เช่น การนำ Internet Plus ปัญญาประดิษฐ์มาใช้ และปัจจุบันอยู่ในระหว่างการนำร่องโครงการศาลข้อมูลอัจฉริยะมาปฏิบัติ

นอกจากนี้ ศาลประชาชนระดับสูงแห่งนครเชียงใหม่ยังเป็นศาลแรกของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการทดลองการปฏิรูประบบตุลาการ โดยยึดหลักความรับผิดชอบของตุลาการเป็นรากฐาน ในการพัฒนาเทคโนโลยีใช้อำนาจตัดสิน มีวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปคือเพิ่มความรวดเร็วในกระบวนการพิจารณาพิพากษา และการสร้างระบบตุลาการที่ยุติธรรมโปร่งใส มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

สรุป ประเด็นจากการดูงานระบบศาลยุติธรรมของเชียงใหม่

1. การพิจารณาคดีเพียงสองระดับช่วยให้คดีค้างน้อยลง ซึ่งศาลไทยก็พยายามลดจากสามระดับเป็นสองระดับแล้ว เช่น พรบ.วิ.แพ่ง (อุทธรณ์ ฎีกา) ซึ่งเพิ่งจะแก้ไขไปและมีผลบังคับใช้แล้ว เปลี่ยนหลักการจากสิทธิในการฎีกาเป็นการ “อนุญาต” เพื่อลดคดีที่ค้างค้างในศาลฎีกา และเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีจบเร็ว

2. คดีของศาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นระบบไต่สวน โดยศาลประชาชนมีหน้าที่ค้นหาความจริงจากประชาชน และจากการสืบสวนสอบสวนด้วยตนเองเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้น ในขณะที่ไทยเรามีทั้งไต่สวน (คดีผู้บริโภค) หรือศาลปกครอง และระบบกล่าวหาในคดีทั่วไปทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

3. การได้มาซึ่งประธานศาลประชาชนยึดโยงกับสภาผู้แทนประชาชนในระดับเดียวกัน ในขณะที่รองประธานศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ ผู้พิพากษาหรือผู้ช่วยได้มาจากสมัชช. สามีญ์ของประชาชนในระดับเดียวกัน ถือว่าผู้พิพากษาและประชาชนมีส่วนร่วมสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน

4. สิทธิของผู้ต้องหาที่จะร้องเปลี่ยนตัวผู้พิพากษา ติดตามการพิจารณาคดี และได้รับการแจ้งสิทธิที่จะได้ล่ามช่วยแปลเอกสาร หรือการขอให้ศาลแปลเอกสารให้ ถือเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชน
5. คำวินิจฉัยข้อกฎหมายของศาลประชาชนสูงสุดถือว่า มีผลบังคับใช้เสมอเป็นกฎหมาย เป็นการอุดช่องว่างกรณีที่กฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้
6. การไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทของจีนที่ใช้ผู้นำท้องถิ่นเข้ามาช่วยและการไปพิจารณาคดีในท้องถิ่นที่เกิดเหตุ เป็นวิธีการที่น่าสนใจ
7. การใช้ AI หรือ IT เข้ามาช่วยพิจารณาคดี ทำให้เกิดความโปร่งใส และการใช้ app. ดูคดีที่คล้ายคลึง ช่วยให้ผู้พิพากษาทำงานได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
8. ประเทศจีนและไทยมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกันแต่นำหลักนิติธรรมมาใช้ในการบริหารงานเหมือนกัน
9. ในคดีที่อาจมีผลทำให้คู่กรณีอับอาย เช่น คดีข่มขืน ประเทศจีนจะไม่ถ่ายทอดทาง cctv แต่จะประกาศผลการพิจารณา เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อคู่กรณี
10. งบด้าน IT ที่ Shanghai People Court ได้ปีละ 50 ล้านหยวนทุกปี โดยเป็นงบประมาณ 25% ของงบประเทศที่สำนักงานได้รับ ซึ่งเห็นได้ว่ามหานครเซี่ยงไฮ้สนับสนุนงบด้าน IT ในระดับที่สูงมาก

รูปภาพประกอบ

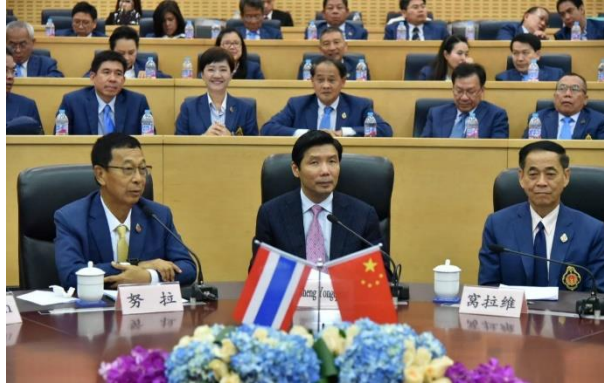
ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

ภาพที่ 5

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิงและสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์

Shanghai High People's Court, Litigation Guide, Available at <http://www.hshfy.sh.cn/shfy/English/>

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, ความสัมพันธ์ไทย – จีน, Available: <http://www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/republic-of-china/thai-relations-china/>

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครเซี่ยงไฮ้, Royal Thai Consulate – General, Shanghai, ข้อมูลพื้นฐานนครเซี่ยงไฮ้, Available: http://www.thaishanghai.com/th/visit_shanghai/shanghai

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ประเทศจีน, Available at <https://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศจีน>

ระบบกฎหมายจีนเบื้องต้น, Sarun Pimngam & Pannathorn Khuankaew, กุมภาพันธ์ 2561 Available: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/02/06/introduction-to-chinese-legal-system/>

รายชื่อผู้จัดทำรายงาน

สมาชิกกลุ่มที่ 3

1. นพ.เจตน์ ศิรธรานนท์
2. นายอนุทิน ชาญวีรกูล
3. นายกุลิศ สมบัติศิริ
4. ดร.ณัฐธัญญา พัฒนะวาณิชนันท์
5. นางนุสรุา บัญญัติปิยพจน์
6. นายก่อพงศ์ สุวรรณจุฑะ
7. นายนิสิต จันทรสมวงศ์
8. พล.ต.ต.เทพฤทธิ์ พรรณพัฒน์
9. นายวัชรพงษ์ อำนวยรักษ์สกุล
10. นายชูชาติ อินสว่าง
11. นายวิรัตน์ เอื้อนฤมิต
12. พล.ร.ท.ชาติชาย ศรีวรรณ
13. นายวิชัย ศิริประเสริฐโชค

สมาชิกกลุ่มที่ 4

1. นายจาคูร อภิชาติบุตร
2. นายปรีชา ธีรกิจพงศ์
3. นายจีระพัฒน์ พันธุ์ทวี
4. นางสาวจุฑาทพร กุมุทพงษ์พานิช
5. นายถาวร ลีนุตพงษ์
6. นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส
7. พล.ต.ท.เพิ่มพูน ชิดชอบ
8. พล.ต.ท.วิฑูรย์ นิติวรางกูร
9. นายกัลกุล ดำรงปิยวุฒิ
10. พ.ต.อ.ดร.ณรัชต์ เศวตนันท์
11. นางนิตยา ชีวะพฤษย์
12. พล.อ.ท.มานัต วงษ์วาทย์
13. นายรักษเกษฯ ฉะฉาย